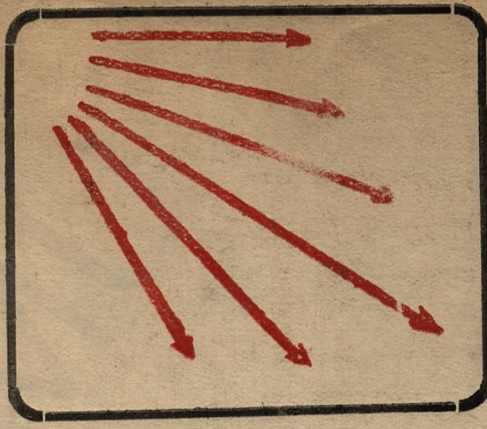

müze sergi
Sahesi

D I R A N A Z

SİNOB HALKEVİNİN AYLIK DERGİSİ

SAYI : 12

31/12/1936

YIL : 1

İçindekiler

Dıranaz bir yaşını bitirirken	İbrahim Ertuğrul
Binim yurdum	M. T. T.
Eski Sinob (Çevirme)	Nazlı Tengirşenk
Gençlik spora lâıyk olduğu önemi vermelidir	Cemal Yüksel
Sakin kesme (Şiir)	Nakili : AliPar
Ben Hakkı Süha'yı niçin çok severim?	Ş. Sami Kubilây
Batma güneş (Şiir)	Cihad Rüşdü
Filozofla baş başa	Ragıp Kut
Çoraktan İsveçe	Ali kâhya Havzar oğlu
Umut (Şiir)	İ. Öztür
Kısa haberler	*

Derginin sahibi: Sinob Halkevi İdare heyetİ

Yazı işleri Müdürü: Cemal Yüksel

(Basıldığı yer: Sinob İl basımevi)

DIRANAZ

Ayda bir dafa çıkar, Sinob Halkevi kültür dergisidir.

SAYI: 12

31/12/1936

YIL: 1

Aylık Konuşma

Diranaz Bir Yaşını Bitirirken

İbrahim Ertugrul

Diranaz, bu tüdeşile bir yaşını bitiriyor; gelecek tüdeşle iki yaşına basacak. Bir yıllık ömür ayda bir çıkan bir dergi için uzun sayılamazsa da, birçok işleri arasında, halkevinin dergiye ayırdığı zaman ve emeği azımsamak ta yersiz olur.

Günlük bir gazete için çizilmiş bir konu sınırı yoktur, olamaz da. Günlük gazete, çeşitli okurların çeşitli isteklerine cevap vermek ve bunun için de konularını seçişle, hafızlık, aylık dergiler gibi öznel davranmamak zorundadır. Fakat Diranaz gibi ayda bir çıkan ve yurttaşları ilgilendirmesi, köylünün kalkınmasını bir amaç sayan dergilerin, konu seçmede okuyucu durumunu düşünmede çok kıskanç davranmaları gerektir. Dergi, bu güne kadar çıkan tüdeşlerle bu idealini tamamen gerçekleştirebildiğini ileri sürmezse de, ikinci yaşına basarken bu sütunlarda okurlarla başbaşa vererek bunu düşünmekten de uzak kalmaz.

Diranaz, il ve ilçelerdeki halkevlerinin faaliyetleriyle yakından ilgili buluncak, onların yürüyüşlerini gözden uzak tutmıyacaksa da, konularını belli başlı şu iki noktada toplamaya çalışacaktır:

A. Köy ve köylüye faydalı olabilmek,

B. Muhiti, muhitteki ve öteki illerdeki yurttaşlara daha iyi tanıtmak.

Köy ve köylüye faydalı olabilmek idealinin gerçekleştiğini düşünmek, bir an için olsun, ne tatlı bir hayaldir. Fakat itirafedelim ki, bu ideal tatlı bir hayal olmak hududundan henüz tamamiye çıkabilmiş değildir. Bu konu okadar üzerinde durulacak ve işlenecek bir konu ki, Diranaz, bundan ancak bir yönü, kalkınma yönünü ele alacaktır. Köy ve köylü konusu üzerine yazılan bir çok yazıların köyü masa üzerinde incelemenin bir ürünü olduğunu da unutmamak gerektir. Bu gibi yazılardaki dil köylünün dili olmadığı gibi, konular da köylüyü yakından ilgilendirmekten uzak kalmıştır. Bu itibarla, Diranaz ancak köy ve köylü psikolojisine uygun yazılara çokça yer ayırmakla ödevini yaptığını inanacaktır. Ancak, sayfalarını buna göre hazırladığına inandıktan sonra da diranazı ilimizin en uzak köylerindeki yurttaşlara okutmak yollarına ve bunu onlara ucuzca temin etmek çarelerine başvuracaktır.

Dıranazı, köye faydalı bir dergi haline getirmek ise aydın fikirli arkadaşlarımızın yazılarile mümkün olacaktır. Bunun için arkadaşların faydalı yazılarını bekliyoruz.

Muhiti, muhitteki ve öteki illerdeki yurttaşlara tanıtmak ödevi ise kültürel bir iş olarak ele alınacaktır. Memleket tarih, coğrafya ve ekonomisi bu işlerinin dingili olacaktır. Ancak, bu konu etrafındaki yazıların özlü bir inceleme ürünü ve orijinal olması, yazı yazmak hevesinden doğma bir iş olmaması da gereklidir. Bu iki amaç üzerindeki çalışmaların-

dan artacak sayfalarını da heveskâr yazılarına ayırabilecektir.

Halkevlerinin manevî çatısı altında bulunan yurttaşlardan Dıranaz yardım bekliyor.

Derginin 10 uncu tidesine ait bir düzeltme:

Dıranazın 10 uncu tidesinin 13 üncü sayfasındaki başyazının birinizi sahtindeki (yılın) sözünden sonra (değil) ve yine aynı sütünün 11 inci satırındaki (devrimin) sözünden sonra (üzerindeyiz. İlkokul sıralarında okuyanların) sözleri dizme esnasında unutulmuştur. Düzeltmesini dileriz.

Benim Yurdum

M. T. T.

Dünyaya geliş hüner değildir derler. esasen dünyaya kendi arzusu ile kelinmeyorki?

Dünyaya kelenler elbette içinde yaşamak zorunda olduğu bu sonsuz yuvanlık badireyi sevmeleri lâzımdır.

Yurdunu sevmek, kendini sevmek demektir....

İnsanlar kendisini her şeyden daha fazla sevdiğini iddi, a ederler.

Halbuki ben bu iddiaya evet demedim

Dünyaya keldiğimden hoşnut olma-

dım amma. Bilmemki nedendir. Dünyaya insan olarak kelen ilk beşer benim neslim olduğu içinmi olacak Türkün Yurt edindiği bu toprak parçalarını Ben Anadanda, Babadanda, kardeşende her şeyden daha çok severim.

Türk yurdu benim bütün varlığımdır. Hayatım bu yurdun mevcudiyetine bağlıdır.

Kürenin döndüğü müddetce yurdumun payidar olması için her fedakârlığa tahammül benim en büyük idealimdir.

American Journal of Philology

NIN

2 inci cildinin 106,107 numaralı nushalarından

Yazan: John Hopkins Üniversitesinden David M. Robinson

Türkçeye çeviren: Nazlı Tengirşenk

ESKİ SİNOB

BİRİNCİ BAB

MEVKİ

Etrafdaki arazinin hali, coğrafi vaziyeti, mahsulü ve çift limanın emniyeti, zabtedilemiyen kayalık çıkıntısı, Sinob adını, gerek muharebe, ticaret, halk ve devlet istiklâli ve bunun ilerlemesi tarihlerine ve gerek edebiyat tercümei haller ve sanayii nefise tarihine karıştırmıştır.

Küçük Asyanın şimal sahili iki tarafı çukurlaşmış ortası yüksek bir dalgaya benzer. Dalga iki çukuru ile beraber Karadenizin cenub sahilini teşkil eder. Dalganın tepesi sahilin tam ortasına gelmiş olduğundan kroki mütenazırdır. Böyle olmakla beraber dalganın tepesi biraz düzleşmiştir ve tam şark tarafının kenarında iniş başlamadan biraz evvel sert bir çıkıntı meydana getirir. Bu başlıca çıkıntının şark köşesinden, şimali şarkiye doğru, kara tarafına uzanan alçak berzahının üzerine Sinobun inşa edilmiş olduğu, küçük yarımada başlar.

Yarımadanın kendisi tahminen 600 ayak yüksekliğinde, kenarları dik ve tepesi düz bir çıkıntıdır. Uzunluğu takriben iki mil ve genişliği de en geniş yerinde bir mil kadardır. Teşek-

külü volkanik olduğu ve volkanik depozitlerin üzerinde bulunan tebeşirlere bakılırsa burası evvelâ deniz seviyesinden aşağıda olup sonradan şimdiki mevkiine yavaş yavaş yükselmiş bulunduğu görünür. Kayalar aşikâr olarak volkanik tabiatlıdır ve şarkî Anadoluda bulunan kayalarla aynı evsiftadadır. Tepenin üzerindeki düzlüğün şimale doğru ortasında hâlâ sığ bir göl vardır ki bunun eski bir volkan krateri olması muhtemeldir. Bu türlü jeolojik teşekküldeki topraklar, havanın tesirile inhilâl vukuunda çok müsbit olur. Orayı ziyaretimde atlar, keçiler ve inekler kısa çayırlarında otuyorlardı. Yabani çiçekler ve kısa fidanlar, defne ve ardıç ağaçları da çok vardı. Eski muhasara şartları altında, hiç bir taraftan erzak gelmese bile etrafın mahsulâtı ile oldukça büyük bir orduyu geçindirmek kabil olurdu. Su da mebzuldu. Çıkıntıdan şehre doğru inilirken bayırın biraz ilerisinde bir mağara vardır. Bu mağarada yer altından soğuk, tatlı bir su akar. Mağaradan şehre kadar yer altından su yolu vardır.

Suyun çıkışı da temizdir. Mecrasında temizliği temin edilmiştir, Yolun yapılması Yunanlılardan ve Romalılarından daha sonradır; fakat kimsenin bilmediği suya böyle muhafazalı bir yoldan erişebilmek fikrine her devirde tesadüf olunabilir. Tepenin üzerindeki düzlükte ufacık çaylar da vardır. Bunlardan biri şaki cenubî tarafta ufak bir tepeden ufki olarak, üzerinde Yunanca yazılar bulunan eski Roma devrinden kalma bir sarcophage - lande akar.

Adanın dik ve sivri kıyıları taş olmuş bir kirpiye benzer. Trachite, siyah volkanik sünger taşı, kırmızı tebeşirli mermer gibi muhtelif sertlikte, ve sedefle karışık kireçli ve kumlu taşlar gibi muhtelif kesafette taşlardan meydana gelmiş kayalara, denizin tesiri sahili sivri çıkıntılar kütleli haline getirmiştir. Sahilde deniz, su sathının üstünde ve altında mağaralar, su ile dolu oyuklar vücutte getirmiştir; Strabo bunlara choenicides adını vermişti. Böyle bir sahile asker çıkarmağa teşebbüs etmek hemen hemen imkânsız olduğu gibi kolaylıkla müdafaa edebilen düzlüğe varmak ise ondan daha güçlü.

Çıkıntı mihveri hizasından cenubi garbiye doğru incek olursak iki taraftaki çift limanın araziye küçülterek bir milin dörtte birine kadar indirdiği münhat boyuna geliriz. Ve bundan

çok güzel ve münbit olan asıl araziye çıkarız. Cenuba doğru bakılınca şurada burada bağlar ve mütenevvi yemiş bahçeleriyle karışmış arpa, yulaf, buğday, pirinç ve diğer hububat tarlaları görülür. Elma, armut, incir, şeftali, erik, muşmula, kayısı ve kiraz çoktur. Kayısı ve kiraz asıl bu cenup sahillerinde çıkmış ve buradan İtalyaya ve o tarikle başka memleketlere götürülmüş zannolunuyor. Aynı sahilde Sinobun bir kolonisi olan Cerasus, ismini kiraz ağaçlarının çokluğundan alır. Zeytin ağacı eski zamanlarda mebzul imiş. Karadenizde zeytin ağacının bulunduğu en garp nokta Sinoptur. Ben bir kaç zeytinlik gördüm, fakat Strabo bütün bu mıntakanın zeytin ağaçları ile örtülü olduğu kanaatinde görünür. Arkalarda şarka ve garba doğru büyük meşe ve çam, ceviz, kestane, gürgen, kara ağaç, şimşir, selvi ve diğer ağaç ormanları vardır. Bu ormanlarda ağaçların altları da kısa ağaçlarla örtülüdür. Bu nevi küçük kısa ağaçlardan her tarafta vardır. Mor dağların uzaklarda çizgileri dalgah bir istihkâm duvarı gibi eski sahil medeniyetini dahildeki barbar halktan ayırır ve filiyatta bugün bile aynı vazifeyi yapar. Dağlık arazi kayalık ve gayri münbit zannedilmesin, bilakis denizden nasıl olmuş ovalar gibi feyizli olup hele dağ sırtları ve vadileri son derecede münbittir.

(Devam edecek)

Gençlik spora lâayık olduğu önemi vermelidir

Cemal YÜKSEL

Bugün gençler arasında en çok rağbet bulan sporların; futbol, voleybol ve hokey olduğu malumdur. Bunun sebebine gelince bu nevi sporlarda gençler istedikleri şekilde koşup sıçramak suretile bütün uzuvlarını faaliyete getirdiklerinden en çok yapılanda bu nevi sporlar oluyor.

Fakat: bu nevi sporlarda kendinde istidad göremeyen bazı gençlerde spora karşı bir alâkasızlık gösteriyorlar ki buda herhalde bu gibi gençler arasında sporun yanlış anlaşılmasından ileri geliyor.

Spordan maksat: Vücutun etlerini kuvvetleştirmek, vücutu çevikleştirmek, güzelleştirmek, ruh ve kafayı sağlamlaştırmak, bu suretle de her türlü hastalıklara karşı vücutu mukavim bir şekle sokarak sıhhatte yardım etmektir.

Sağlam ve işlek kafa sağlam vücutta bulunacağından bugünün gençleri de spora lâayık olduğu önemi vererek çelik vücutlu, işlek kafalı olmaya çalışmalıdırlar.

spor denilince: Gençler arasında ilk akla gelen futbol veya voleybol olmamalıdır. Yüzmek, kürek çekmek, tenis, atletezm, ata binmek, güreş yapmak, avcılık, boks, silâh atmak ve sairede sporun birer neviledir. Bu sporların her biride ayrı, ayrı vücutun her kısmını aynı derecede harekete getirerek kol, bacak sinirlerini, ciğerleri, kalbi kuvvetleştiren, kafayı faaliyete sevkeden sporlardır.

Maamafi herhangi bir sporda ifrat derecede çalışarak sporu vücuda zararlı bir şekle sokmakta doğru değildir. Bunun için her gencin yapacağı ilk iş Spora başlamadan evvel kendini bir doktora muayene ettirerek vücutunun hangi nevi spora elverişli olduğunu ve bu spor üzerinde günde veya haftada kaç saat çalışması lâzım geldiğini öğrendikten sonra spora başhıyarak vücut ve kafasını işletmek suretile spora lâayık olduğu önemi vermesi lâzımdır

Sakın Kesme

Türk Şairi sayın üstad
Mehmet Eminin
yazılarından

Nakili : Ali Par

Ey hemşeri sakın kesme; yaş ağaca balta vuran el onmaz
Ta kütükler... nice yıldır hiç birine kevrân gelmez, kuş konmaz
Bunları kes. Her şey bunlar dahi yaşamışlar, ölmüşler.
Bak sizin köy şu yemyeşil ağaçların gölgesinde ne güzel..
Gönülleri açmadadır, yaprakların arasından esen yel.
Yazık günah olamaz mı çoraklığa dönsün böyle şirin yer..

Hem dünyada en birinci borç değil mi her kula,
Bir tohumu fidan yapmak, fidanıda bir orman;
Eğer böyle olmasaydı, ne kalırdı oğula;
«Mirasımı artır» diye öğüt veren anadan...

Sakın kesme. Her dalından bir güzel kuş ses versin.
Sakın kesme. Gölgesinde yorgun çifti dinlensin.
Sakın kesme. Şu sevimli köye kanat, kol gersin.
Sakın kesme. Aziz vatan günden güne şenlensin...

Çiftcilik

Nakili : Ali Par

Altun, altun

— Hayır kardeş. Sen bu fikri değiştir.
Altun devri çoktan geçti; şimdi demir devridir.

Divanedir. Otenbelki demirlere hor bakar;
Ondan sonra «Altun» diye gece gündüz sayıklar.

Şu gördüğün hakir şeyler. Tohum, Öküz, Bel, Orak;
Senin asıl ummaklığın bunlar ile olacak.

Bunlar saçmış, bunlar saçar, her ocağa bereket;
Sen bunları şu dünyada her şeyden çok takdis et...

Eğer biri elindeki sapanını isterse;
Ağarınca işte Altun : Onu bırak, at derse;
Bunu asla tamah etmek; el uzatma sakın sen...

Çiftci olmak büyük şeydir. Ekin yurdu şenletir.
Saban aziz bir alettir : Altun teri bir zevktir.
Sen bu zevki bulamazsın; başka yolda gidişden...

İŞİK

Ben Hakkı Süha'yı Niçin Çok Severim?.

Ş. Sami Kubilâz

Edebiyatımızın ve edebiyat tarihi-
mizin çok değerli, çok orjinal ve çok
şahsiyetli simalarından biri de Hakkı
Sühadır. Belki onu çok kişi tanımaz.
Esasen inzivanın o, erişilmez varlığını
tadanlar için çok tanılmamak çok arzu
edilen bir şeydirde... O, tam yirmi üç
senedenberi memleket ilmine, irfanına
gerek kalemi, gerek öğretmenliği ile
hizmet etmiş kudretli bir şahsiyettir.
Onun o müstesna kalemindeki kudret,
benliğindeki duru, berrak ve temiz
kaynakların en canlı ve heyecanlı bi-
rer örneğidir.. Hakkı Süha « Meşhur
Adamlar » Ansiklopedisine göre: 1895
dogumlu olup Yemende şehid olan ba-
bası Miralay Rıza'nın Manastırda alay
kumandanı bulunduğu esnada dogmuş
tur.

Ailesine Anahtar ağası oğulları de-
nir. Manastır rüşdiyesinde, Berat idadi-
sinde ve Selânik İttihad ve terekki
mektebinde okumuş, sonraları kendi
kendine çalışarak yetişmiştir. 1913 den
beri Liselerde muallimlik etmekte ve
edebiyat okutmaktadır. (Vakit) gazete-
sinin daimî muharrirlerindedi. Orada
bir çok makaleler yazmış ve otuzdan
fazla roman tercüme etmiştir.» Denili-
yor.

Bir vakıtlar « Akin » sonra « Zama »
gazetelerine makaleler yazmışdı. Şem-
di de eski Vaktin, öz Türkçe adla çıkan
« Kurun » a tekrar geçerek yevmi sütü-
nünü işgal etmiştir. Ve kronik yazılar

yazar. « sütunlerde seyahat » başlığı
altında ve (Seyyah) müstear imzasile
yazılar yazan Hakkı Süha, şimdi öz
Türkçemizle başlığını sadece « Gezin-
tiler » e çevirmiş ve (Seyyah) yerinde
« Gezgin » i almıştır. Aynı zamanda
gezgin onun sevimli ve bir tek soy adı
olmuştur.

Bu gün yazılarının altına (S. Gez-
gin) diye imzasını atar. Bunu ister Sü-
ha Gezgin, isterseniz Seyyahın karşılı-
ğı olarak da kabul edebilirsiniz.

Hakkı Sühayı nasıl tanıdım?, Bun-
dan on iki sene evel bir arkadaşın işa-
retile (Vakit) da onun bir yazısını bü-
yük bir zevkle okumuş, ve o günden
bugüne kadar, onun cezbesei etrafında
bir pervane kesilmişimdir. Vaktile
intişar eden Resimli Ayın 1924 ve k925
senelerinde çıkan aylık olan her nus-
hasında onun bir, veya iki bazen de
üç hikâyesi çıkardı. Bu yazılarının bir
kısını kendi zevkine göre ayırarak
ve başkaca yazılarını da ilâve ederek
(Aşk arzuhalıcısı) namı altında on sekiz
nefis parçadan mürekkep yazılarından
224 sayfalık bir kitab meydana getir-
miştir. Bu kitaptaki yazılardan «İşyan»
«Hülle», «Recm», «Büyük mefkûre»
İnkılâbımızı besleyen parçalar olarak
gösterilebilir. Gene Hakkı Sühanın
Maarif Vekâleti neşriyatından ve
Cihan edebiyatından nümüneler seri-
risine dahil olan ve Fransız Şair ve
hikâyecilerinden (Andre Theuriot) nin

çocukluk hatıralarını tercüme ve hulas eden (İlkbahar seneleri) adlı 56 sahifelik bir kitabile, (Yalnız kadın) adını verdiği bir roman tercümesi de neşretmiş olduğu eserlerindendir. Onun Yeni mecmuada ve Türk yurdunda beş on kadar şiirine de raslamıştım. Bu şiirlerden bilhassa (Meriç), (Tuna) ve bir de (Saçların) şah eser olarak gösterilebilir.

Bir de bundan on on iki sene evvel çıkan (Tiyatro ve Musiki Mecmuası)nda musiki bahislerine dair yazmış olduğu çok heyecanlı ve canlı, harareti bir kalemin sıraladığı kudretli satırları okumuştum. Üstüde bende bilhassa «Vakit» gazetesinden edindiğim tam (1221) matbua makalesile mecmualarda neşretmiş olduğu yazılarının hemen ekserisi bende mevcuttur. Onları hususî ve dikkatli bir ihtimamla mahfazalarında saklarım. Ve naçiz hütüphanemin iki bin cilde yakın eserleri bir tarafa, bu (1221) maktua yazılar bir tarafa. Size lâalettayin bende yazılardan bundan on dört sene evvel yazılmış bir yazısından bir kaç satırı bir fikir vermek maksadile naklediyorum. İşte satırlar şudur :

«..... on iki seneye yaklaşan inkıtasız bir say ve himmeten sonra kıymetli müverrihi alında Dünyanın en bülent, en asil ve en kıymettar çelngi olan ter damlalarile incilenmiş görünce, gönlümden kopan payansız bir alkış uğultusile karşıladım. Şimdiye kadar bir harp ceridesi olsun neşretmemiş bir memlekette «tarihi bahri» yazmak ne demek olduğunu düşündükçe, önümde açılan himmet uçurumunun mahabet ve dehşetile ürperi-

yorum. Haydar Emir bey küf kokan ratıp evrak mahzenlerinde senelerce uğraşırken ne yazık ki sıhhatını ve âzesinin en kıymettarını da fedadan çekinmedi. Büyük aşkı ve mukaddes ihtirası uğrunda gençliğini kurban eden bu aziz Vatandaşa acımak küstahlık olur. O, benim merhametimin yetişemeyeceği kadar yüksektir. Ona memleketin surur ve iftiharını takdim etmek isterim. Bu sağır ve paslı satırlarda böyle bir itilâye kabiliyet yok.. O büyük himmet ve feragat üstadının eşğinde hayran bir muhabbetle baş keserim..»

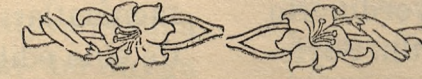
Bay Hakkı Süha bekâdır, Peşiktaşta oturur, çok zengin bir kütüphanesi vardır. Kendileri İstanbul Erkek Lisesi ikinci devresinde Edebiyat Hocasıdır. Ve Şişli Terekki Lisesinde ve bazı liselerde de hususî dersleri vardır. Kendisi çok sempati o'makla beraber, vakur ciddî bir şahsiyettir. Ulusal, sosyal, sosyal ve eğitim, öğretime dair yazdığı yazılarile irfan ve güzîdeler âlemimizde çok tanınmış orijinal ve kudretli bir muharrirdir. Yazılarının canlı heyecanlılığına, ve renk ve ahengine hayranım. İyi bir sporeudur. Güzel resim yapar pek güzel filüt çalar. Temiz yer, temiz giyer ve temiz düşünür. Hülâsa iyi bir şair, kudretli bir nasır, ve değerli bir öğretmendir. Onun (Son gece) başlıklı şiirinden satırlar alarak yazımı süslüyor ve bu büyük üstad hakkındaki sözlerime şimdilik son veriyorum.

Son gece

Bu son akşam, son gecedir sevgilim
Yarın artık biz beraber degiliz,

Ayırarak beni senden Akdeniz..
Uyuma gel, son bir sabah edelim
Bu son akşam, son gecedir sevgilim
Ay geçiyor Marmaradan, ey benim
Kollarımda sarhoş olan taze gül
Gel, göksümün bahçesinde aç, dökül

Ah yarınki vedamız ne elim..
Bu son gece, son mehtabdır sevgilim
Rüzgâr öldü, zühreler yok, gök yetim...
Tatlı bir ses, gülleri mest ederken
Ağardı tan yeri ruhum hâlâ ben
Gözlerinin sabahını beklerim.
Uyan, veda zamanıdır sevgilim..

Batma Güneş

Batma güneş, ne olur bir göz karşısında kalsan !
İçimde can çekişen eğlence durulmasın.
Kaybolan gün başıma bir çekişle vurmasın.
No olurdu yaşıma bir kara gün katmasan ?

Batıdan saldıgın o kızıl alevli oklar
Her düşünen kişinin ta göğsüne saplanır.
Acılar, eğlenceler birbirine katlanır ;
Şimdi yanan ruhları bir insafsız el yoklar.

Ruhumu üzerinden okuduğum yüz sarardı ;
O da ben gibi sana «Batma,, diye yalvardı ;
Arzumuzu düşünüp, bir gün olsun anlasan !

Her batışın gönlüme bir damla acı katar.
Beni sonu bulunmaz bir uçuruma atar.
Bir akşam da biz için ne olur garptan doğsan !

Cihad Rüşdü
934, İst - Yıldız

Filozofla baş başa

— 1 —

Ulus sevgisinin temeli

Ragıp Kut

(Geçen sayının devamı)

Genç mektepli düşünüyordu. Ne cevap veracağını bilemiyordu. Söylemek deyil, dinlemek ihtiyacını duyuyordu. Dileyici bir sesle cevap verdi.

— Ne tatlı konuşuyorsunuz, ben hep dinlemek istiyorum.

— Peki... dinlemeniz faydalıdır. Sonra düşünürsünüz..

Türk devriminin genç neslile konuştuğumu unutmıyorum.

Sizi yakından entereesse edecek fikirlere geçiyorum.

Söyle bakalım , Ulus sevgisinin temeli nedir?

Mektepli henüz liseyi bitirmişti. Yurt bilgisine ait bütün notlarını kafasından geçirdi. Öğretmenin takrirlerini hatırladı. Derslerinde böyle bir sualın açık cevabı yoktur. Süali kafasında evirdi çevirdi. (Ulus sevgisi neye dayanır?), yahut (Ulusumuzu ne için severiz?) şekline soktu. Şu cevabı verdi :

— Ulus sevgisinin temeli bizim kendi varlığımızdır. Ulus olmazsa biz, kendimiz gibi düşünen, kendimiz gibi duyan, kendi dilimizi konuşan , kendimize eyilik eden insan topluluğundan uzak kalırız.

— Doğru söylüyorsunuz, bu söyledikleriniz ulus sevgisinin bu günkü sebebini gösterebilir. Bu gün ferdin

menfaatları en ziyade kendi ulusu içinde elde edilebilir. Fakat ben, ulus sevgisinin hangi temel üzerine kurulduğunu anlamak istiyorum. Dünyada ulusların bu günkü şeklinde görünmesi o kadar eski deyildir. Dünya siyasetine ulusluk prensibinin girmesi nihayet dört asırlık bir iştir.

Genç mektepli susuyordu. İhtiyar devam etti:

Ulus sevgisinin temelini bulmak için evvela insanların (yaratılıştan toplu) olup olmadığını aramak lazımdır. İlk insanların, mesela karıncalar, arılar, hatta filler gibi toplu olarak yaşadıkları tesbit edilmemiştir. Bilakis iptidai insanın, ayrı ayrı yaşayan, ancak mevsimlerinde dışisini arayıp birleşen ve sonra gene yalnız yaşayan bir hayvan olduğunu iddia eden alimler çoktur. O halde insanları birleştiren, toplu hale getiren sebep ne ise , ulus sevgisinin temeli de o olacaktır.

İhtiyar sustu. Genç yüzüne baktı. Genç mektepli merakla dinliyordu. ve:

— Devam ediniz Filozof baba.. Diye yalvardı.

İhtiyar devamla:

— Tarihlerden evvelki iptidai insanı yalnız ve tek hayatından söküp çıkaran, toplu halde yaşamasını kuvvetle emreden büyük bir duygu var-

dır. Bu duygu akıl tarafından icat olunmamış, görenekle telkin edilmiştir. Yaradılıştaki mevcut olan bu duygu (Cinsî istektir. Erkeği kadına doğru koşturan, bu duygu kuvvetli bir sele benzerki insan bunun önünde bir ağaç parçası gibi sürüklenmeğe mahkûmdur. Bütün hayat dünyası bu duygunun sürüklenmesi önünde mütemadiyen ilerileyor.

Yaradılıştaki diyer hayvanlardan ileride bulunan insandaki bu duygu bu gün aşk dediğimiz gönül işiyle birleşik deyildi. Aklın alanı genişledikçe zenginleştikçe , yükseldikçe insanın cinsî duygularına bağlı olan bütün görüş ve anlayışları da yükseldi. Aşk haline geldi. Vahşi insan, hatta zemanımızın yoğun adamı nazarında geçici bir zevkin aleti olan ve cinsî arzusunun yerine getirilmesinden sonra deversiz ve hatta düşman gibi görülen kadın, yükselmiş insan için bütün büyük fikirlerin, hareketlerin geniş ve yalıtırlıklı yolunu açan, her ân kendisine tapınılan bir mahluk haline gelmiştir...

İhtiyar durdu. Genç mektepli heyecanla dinliyordu...

Devam ediniz Filozof baba...

İhtiyar devam etti :

İlk insanı cemiyete ısındıran ve alıştıran kadın olmuştur. (Cinsî istek) kadında (Anne şefkatı) halinde kendini göstermiştir. Bu şefkat anneyi yavrusunun üstüne titretmiş, çocuk biraz büyüdükten sonra , hem anneyi , hem babayı çocuğuna bağlamıştır.

Uzun zaman dışisini yalnız cinsî ihtiyacı için arayan insanın huyu, kadında bu ihtiyacın değişmiş bir şekli olan anne şefkatının ışıkları önünde

yavaş yavaş aydınlanmış, yumuşamış ve insan kadına beraber yaşamaya alışmıştır.

İşte bu suretle dir ki ilk insan topluluğu kurulmuştur, Çocuk vasıtasile uzanan bu kuvvetli duygu, git gide cemiyeti meydana getirmiştir.

Esasında basit olan cinsî istek , tekâmül sonucu da temizlenerek, zenginleşerek, yükselerek insaniyet sevgisi haline geçmiştir. Tıpkı bir çekirdeğin bir ağaç, yapraklar, çiçekler, meyvalar haline geçmesi gibi.. Bütün insanları bir birine bağlayan, ulusların kurulmasına yarıyan, bütün sempatik heyecanları besliyen bu kaynaktır... Medeniyet, bütün bu varlıklarile cinsî istek arasında öyle ince kanallar açmıştır ki, bunların birer birer izahı pek uzun sürer. Ancak geniş bir düşünce bu kanalları keşfedebilir.

Binaen aleyh , bir ulusun insanlarında kadın sevgisi ne kadar yükselmiş, ne kadar temizlenmiş, ne kadar incelmış ve zenginleşmiş ise ; ulusun kalbinde kadına karşı ne kadar saygı, tapınış varsa, o kadar medeniyete, o kadar büyüklüğe maliktir. Geri kalmış uluslarda kadın sevgisi, kadın saygısı yükselmemiştir. Bunlarda, kadınlar, erkeklerin yalnız hayvanlık arzularını söndüren ve esirler gibi hakaret gören, ezilen zavallılardır.

Şüphesiz ki bu uluslarda, kadınlarını bütün kutsal duyguların kaynağı sayan büyük ve yüksek ulusların esiridirler.

İhtiyar durdu. Derin derin nefes aldı. Güneş tepelerin ardına doğru çekiliyor, akşamın serin havası orma-

nın cennet kukularını daha koyu bir halde yayıyordu...

Türk genci heyecan içinde yalvardı :

— Ne kadar güzel konuşuyorsunuz Filozof baba ? Biraz daha, biraz daha söyleyiniz,,

İhtiyar siyah gözlüğünü düzeltti. Bu aralık mektepli genç onun kendisine bakan iri siyah gözlerinden bir bulut geçtiğini zanetti..

İhtiyar devam etti :

— Daha söyleyeceğim oğlum. Sen büyük Türk inkılâbının körpe bir fidansın. Asırlarca uyumuş dertli Türk ulusunun hayata ve hakikate susamış genç çocuğu, daha sana söyleyecek sözlerim var.. Ulu Tanrıya hamdolsun ki, ölüm yatağına yatırılan büyük ulusumuz, kalbinde dirlik kaynağı fışkırarak ayağa kalkmıştır. Bütün devrimi yaratan (Atatürk) dünyaya eşi gelmemiş bir dâhidis. Ona inan ! Anladın mı, onun kurduğu prensipler ilmin, felsefenin insanîyet için gösterdiği en doğru, en parlak yollardır.

Unutma ki : Ulus sevgisinin temeli kendi ulusunun kadınlığına en temiz, en yuca duygularla bağlı olmak, onu tapınılacak hale koymak, onu medeni-

yet yolunun meşalesi olarak bilmektir. Unutma ki : Yurdu sevmek şu gördüğümüz tabiatın ormanlarını, çiçeklerini, denizlerini, çağlıyanlarını sevmekten ibaret değildir. Yurdun bütün güzelliklerini kalbinde, vicdanında, gözlerinde, vücudunda toplamış olan yurdun kadını sevmek, onu yükseltmek, yükseltmek... İlâhlar kürsisine kadar yükseltmektir.

Unutma ki : Dünyada hiçbir ulusun kadını Türk kadını kadar duygulu, bilgili, şefkatli ve sevgili olamaz. Erlik meydanında Komutanın bir işaretile orduları tarumar eden Türk askerinin kara gözlerinde Türk kadınından bir alev, kollarında Türk kadınından bir güç, kalbinde Türk kadınından bir şefkat ve aşk vardır. Büyük devrimde en büyük hisse Türk kadınındadır. Ve gene unutma ki : Kadınlarını duymak, sevmek, yükseltmek kabiliyetini ve imkânını kaybeden, kaynakları kuran ulusların hakkı ölümdür...

Ortalık kararmıştı, ihtiyar birden bire ayağa kalktı. Genç elini sıktı. Ve :

— Bir ay sonra tekrar görüşürüz oğlum....

Diyerek ormanın içine daldı gitti.

Çoraktan İsvece kadar bir gidiş

Ali Kâhya Havzar oğlu

(Geçen sayının devamı)

Berlini çok güzel buldum. Burada 7 milyona yakın nüfus yaşadığını, mizab ve asayiş pek yolunda olduğunu, 8-10 istasyonu bulunduğunu ve her saatte 24 tren gelip gittiğini öğrendim. Hele istasyonlardan birisi bizim Sinob halkının hepsini alabilecek bir büyüklükte bulunuyordu dersem yalan söylememiş olurum.

Buraya gelişimizin dördüncü gecesi askerlik arkadaşım ile bazı hasbihalde bulunurken bir sırasını getirip yarın İsvece gideceğimizi orada fabrikalarda çalışan oğlu olup onunla görüşmek ve durumunu anlamak mecburiyetinde bulunduğunu ve oradan döneceğimizi söyledi bende oradan mutlak surette geri dönmek şartile muvafakat ettim. Ertesi sabah hareket ettik.

İsvece geldiğimizde ben kendi kendime yahu köyümden Gerzeye kadar bir sefer etmek niyetile ayrıldığım halde taliim beni nere'ere kadar sevketti diye mırıldanmaya başladım. Bir bakımdan da bu seyyahatimden memnunum. İsveç hoşuma gitti, Öyle bir yer ki her tarafı göl, dere ve ormanı çok bol olan suları boşuna akıyor bedava elektirik istihsal ediyorlar. Şimendiferler elektirikli köyler, bütün sokaklar, yollar ve köy yolları kâmilan elektirikli. Yol-

ların düzgünlüğü, bütün sekencesini bisikletçi yapmış. Herkesin bisikleti var. Yetmişlik, seksenlik kadınlarının bile bisiklet üstünde öyle bir gidişleri var ki hayret edersiniz. Amelelerin kısmı azamı motösikletli bir kısmı otomobilli.

Arkadaşımın oğlu (Bofors) denilen bir köyde oturuyormuş bizde oraya gittik. Bir köy amma ne köy yanı başında bir kaza var yolları her yerde olduğu gibi tamamilen asfalt. 3 Matbaası, bir Hastanesi, üç Sineması ve dört fabrikası var. Dükkanlarının şıklığı söz götürmez bir halde. Hıyarla domatesin kıymetine değer yok. Yıldızlı kâğıtlar içinde satılıyor. Kitapeçilerdeki kitaplar şehirlisinden köylüsüne varıncaya kadar herkesi ilkilendiriyor. Burada herhangi şekilde salataya şeker katılıyor. Dükkanları ekseri kadınlar idare ediyorlar. Otomobilden geçilmiyen sokaklarda ve mahalle aralarında hiçbir dilenci göremezsiniz. Haziran ayına doyum olmuyor. Şafak ile fecir birleşiyor. Güneş saat 9 buçukta batıyor. Lâkin ortalık kararmıyor. Bu zamanda sokakta gazete okuyabilirsiniz. Bu hal sabaha kadar devam ediyor. Sabah ta saat birde oluyor. Kış mevsiminde günler beş altı saat kadar kısaliyormuş.

Mebzul ormanlar, kömür ve demir madenleri memleket halkına refah ve saadet vermiş. Evlerin kapıları ardına kadar açık. Sokağa paranızı düşürseniz polise sizden evvel gittiğini de işittim. Emniyet itimat fevkalâde. Hiç kimsede hiddet, şiddet asabilik namına birşeyler yok. Otellerde mektup kutuları var. Pulunuz yoksa yerine para atıyorsunuz büyük para bile atsanız memuru hemen gelerek paranın üstünü size veriyor. Halk güneşe bayılma derecesinde bir ilgi gösteriyor. Çünkü onu her zaman göremiyorlar. Sıcak günlerde gençler çıplak ve yalnız pantolonla geziyorlar. Kızlarda bir eteklik kuşanarak göğüslerini ipekli bezlerle örtüyorlar.

Hiçbir yerde sinek, tahtakurusu, pire gibi haşarat yok. Bizim çira bunun dediğimiz kara bakallar serçe

sürülerinden daha çok ehlileşmişler. Sokaklarda birçok barakalar var fakat içinde kimseler yok bu barakalarda sığara, elma, armut, portakal, çikolata ve saire vardır. Bunların bulunduğu kutunun içine deliğinden, yazılı olan parasını atıyorsunuz o dakikada istediğiniz çıkıyor alıp gidiyorsunuz.

Arkadaşım bu cihetleri bana yolda gelirken anlatmıştı. Onun anlatışı müşahadat ve edindiğim malûmatla da teeyyüt etti. Beş günden sonra İsveçten ayrıldık gene geldiğimiz yol ile Çatalca'ya ulaştık. Bu mektubumu Çatalcadan yazıyorum. Bir hafta sonra İstanbul'a, eğer bir otomobil veya tramvay kazasına maruz kalmazsam oradanda da doğruca hareket etmek niyetindeyim. Müşahadat ve malûmatımın geri kalanını bu yazılara ek olarak köyümden yazarım. Bakî dualar, selâm ve saygılar.

UMUT

İ. Öztürk

Yardımın
gençlerine

*Batan güneş şüpesiz yarın gene doğacak;
Bu ihtiyar acunu nurlarına boğacak.
Güneş nasıl yarın da parlayıp doğacaksa,
Evreni baştau başu Nurlara boğacaksa,
Umudun güneşi de tıpkı böyle doğacak.
Benim küçük yuvamı mutluluğa boğacak
Umut da bir güneştir; hayalimde her zaman,
Bu güneş olmasaydı olurdu halim yaman,
Umutsuz hayatların farkı yoktur çöllerden,
Sakatlardan, körlerden ve hatta ölülerden;
Umut da güneş gibi bir kapanır bir açar,
Umutsuz insanlardan mutluluk korkar, kaçır
İnsanın hayalinde umut ölmez bir kaştur.
Umutlarla çekilen acılar bile hostur.
Umuttur insanları bu hayata bağlayan,
İnanki çok mutludur umut ile ağlayan.
Umudun Gurubunu ebedî sanma ey genç?
O mutlak doğacaktır, inan sen buna, er,geç.
Umutsuzluk hayatta kara, korkunç bir zindan
Mutlu olmak istersen her zaman çekin bundan...*

M. Tefvik Turan

Halkevi Başkanlığından Ayrıldı

Bu defa yapılan İl Parti kongresinde Yönetim kurul üyeliğine, tekrar seçilmiş olan M. Tefvik Turan Yönetim kurul üyeleri arasındaki iş bölümü sonunda Halkevi Başkanlığından ayrılmıştır.

Dergimiz müessislerinden olan M. Tefvik Turan, Halkevi Başkanlığında bulunduğu iki yıl içerisinde yorulmak

bilmez bir gayretle çalışarak; Halkevi bandosu ile spor sahasının yapılmasında sinema makinası ve sinema binasının satın alınmasında önyak olmak suretile il için faideli işler başarmıştır.

Bütün Halkevi arkadaşları adına M. Tefvik Turana bundan sonraki hayatında mutlu günler dileriz.

Kısa Haberler

Yedinci Arttırma

ve Yerli Mallar Haftası

12 Birinci kânun 1936 günü başlayarak bir hafta süren Yedinci Arttırma ve Yerli Mallar Haftası Sinobda canlı bir surette kutlulanmıştır.

Bu münasebetle Orta okul tarafından Okulda ve İlk okullar tarafından da Halkevi salonunda birer temsil verilmiştir.

Kızılay Balosu

Vali ve Parti Başkanımız S. Yurdakulun himayelerinde Adana felâket-zedelerine bir yardım yapılmak üzere Kızılay Sinob Merkezi tarafından Yıl başı gecesi bir balo verilecektir.

Halkevi Başkanlığına

Bay Macit Tekinlap seçildi

Parti İlyönetim kurulu Vali ve Parti Başkanımız S. Yurdakulun Başkanlığında toplanarak yönetim kurul üyeleri arasından Eczacı Macit Tekinalpı Halk evi Başkanlığına seçmişlerdir.

Dıranaz, okuyucularından gördüğü ilgi ve yardımlarla birinci yılını tamamlamış bulunuyor. İkinci yılı için de aynı ilgiyi beklerken okuyucularının yeni yılını kutlar.

Dergi

